

Sava

GLASILO KOLEKTIVA TOVARNE
GUMIJEVIH IZDELKOV SAVA KRANJ

1961-5

MOSKVA. — V začetku julija je bil na uradnem obisku v Sovjetski zvezi državni sekretar za zunanje zadeve, Koča Popović. Med večdnev-
nim obiskom je bil državni sekretar razen v Moskvi še v Leningradu.
S sovjetskimi državniki — sprejel ga je in se pogovarjal z njim tudi pre-
mier Hruščev — se je pogovarjal o aktualnih problemih medsebojnih od-
nosov med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo.

BEOGRAD. — Na sedemdnevni obisk v našo državo je prispel pred-
sednik senegalske vlade Mamadu Dia. Obiskal je tudi Slovenijo. Pred
odbodom iz Jugoslavije je senegalski predsednik poudaril, da obstajajo
velike možnosti za medsebojno sodelovanje med obema državama, pri tem
pa je podčrtal, da je eden izmed najbolj perečih svetovnih problemov —
pomoč nerazvitim državam.

BIZERTA. — 20. julija so francoska letala — tako so poročali do-
pisniki vseh svetovnih časopisov in agencij — bombardirala Bizerto. Od-
tlej naprej so se začele sovražnosti in zapetljaji okoli te francoske luke
na področju Tunisa. Vendar so se francoski napadalci močno zmotili,
kajti naleteli so na srdit in junaški odpor Tunizijcev, hkrati pa na eno-
dušno obsodbo vseh svobodoljubnih in protikolonialističnih sil v svetu.
Posebno poslanico oziroma izjavo o dogodkih v Bizerti je dal tudi naš
predsednik republike Tito. Obsodil je igranje s polnimi sodi smodnika in
opozoril na čedalje bolj napeti položaj v svetu. — Nato se je ponudil za
osebno posredovanje v sporu ameriški predsednik Kennedy. Tunis pa je
obiskal tudi generalni sekretar Organizacije združenih narodov Dag Ham-
marskjöld, ki pa — njemu in njegovemu avtomobilu — francoski pa-
dalci prav tako niso prizanesli... Spor je dokončno prišel pred izredno
zasedanje Generalne skupščine Organizacije združenih narodov, ki se je
začelo 21. avgusta. Na njem so razpravljali o resoluciji azijsko-afriških
dežel in Jugoslavije.

BEOGRAD. — 3. avgusta je prišel na povabilo predsednika repub-
like maršala Tita, na obisk v Jugoslavijo predsednik Gane, dr. Kwame
Nkrumah. S tem svojim obiskom je vrnil nedavni obisk predsednika Tita
po afriških deželah. Srečanje dveh državnikov, ki se zavzemata za mir
v svetu in aktivno koeksistenco, je pripomoglo še k nadaljnjemu poglob-
ljanju gospodarskega in kulturnega sodelovanja med obema državama.

LONDON. — Sredi avgusta je bil po devetletnem zaporu izpuščen
na svobodo znani in najbolj popularni kenijski voditelj Kenijata. Prihod
tega rodoljuba na svobodo je velikega pomena za nadaljnji razvoj dogod-
kov v Keniji, kakor tudi v sosednji Ugandi.

MOSKVA. — 6. avgust bo ostal v zgodovini človeštva zapisan s sve-
tlimi črkami. Tisti dan so namreč spustili z nekega raketnega oporišča
v Sovjetski zvezi raketo z drugim kozmonavtom, ki naj bi ostal celih
štiriindvajset ur v vesolju. German Stepanovič Titov — tako je ime dru-
gemu kozmonavtu — je opravičil upe znanstvenikov in se potem, ko je
sedemnajstkrat obkrožil zemljo, spustil vnovič na trda tla. To je brez
dvoma eden največjih uspehov sovjetskih znanstvenikov in svetovne astro-
navtike sploh. »Pot na luno je odprta«, je pisalo svetovno časopisje ob
tem dogodku.

BERLIN. — Položaj okoli Berlina se je zadnje čase močno zaostрил.
Še bolj pa, ko je premier Hruščev izjavil, da bo Sovjetska zveza sklenila
separatno mirovno pogodbo z DR Nemčijo. Nato so tudi zaprli meje
med zahodno in vzhodno okupacijsko cono v Berlinu. To pa je vzbudilo
nemalo hude krvi med zahodnimi zavezniki — toda upajmo, da bo v tem
sporu vendarle zmagal »zdrav razum« ter da ne bo prišlo do katastrofe,
ki bi jo lahko povzročila tretja svetovna vojna.

BEOGRAD. — Naše glavno mesto je bilo 1. septembra, in potem še
nekaj dni, prizorišče ene izmed najpomembnejših svetovnih konferenc. Na
tej konferenci, ki je bila na najvišji ravni, se je zbralo veliko število pre-
mierov in predsednikov vlad, ki niso v nobenem bloku. Glas neangaži-
ranih držav (v blokkih), je močno odjeknil v svetu, saj se je pojavila or-
ganizirana moč dežel, ki se bore za mir v svetu, za tiste principe, ki iz-
ključujejo vsakršni kolonializem in strahovlado nad tistimi narodi, ki si
še niso priborili svobode. Danes je pač treba v svetovni politiki računati
s temi državami...

IZ VSEBINE:

- KAKO BOMO ODSLEJ DE-
LILI OSEBNI DOHODEK?
- DOPUSTI — VIR POVEČANE
DELOVNE STORILNOSTI
- »NE TAKO, TOVARIŠI!«
- O TEHNIČNI KLASIFIKA-
CIJI NARAVNEGA KAVCU-
KA
- MI IN NAŠA KOMUNA
- PROSLAVILI SMO DAN
VSTAJE
- NAŠI TABORNIKI NA PO-
HODU V TITOVO UŽICE
- STALNE RUBRIKE: »DRUGI
O NAS«, »SEZNANJAMO
VAS«, »IZVEDELI SMO«,
ŠPORT, ZA SMEH
- SLIKA NA NASLOVNI
STRANI:
DOPUSTOV JE KONEC

KAKO BO ODSLEJ

Z decentralizacijo delavskega samoupravljanja so dobili delavski sveti EE izključno pravico delitve ustvarjenih osebnih dohodkov ekonomske enote med svoje člane. Pravilniki točno odredjajo pravice osrednjega DS in pravice delavskih svetov EE pri formiranju in razdelitvi sredstev za osebne dohodke. — Osrednji delavski svet je sprejel pravilnik o delitvi čistega dohodka in pravilnik o delitvi osebnega dohodka. Ta dva pravilnika urejata formiranje osebnega dohodka in pa delitev osebnega dohodka na EE.

DELITEV ČISTEGA DOHODKA

Pravilnik o delitvi čistega dohodka se naslanja na finančni plan podjetja ter na predpise o delitvi dohodka. V finančnem planu, katerega je sprejel

centralni delavski svet, je predvidena vrednost naše proizvodnje oziroma prodaje in delitev te vrednosti na stroške in obveznosti.

Vrednost prodaje za leto 1961 je predvidena na	9.500 milijonov
Stroški za to prodajo, to je material in režija	8.233 milijonov
Razlika predstavlja dohodek	1.267 milijonov
Od dohodka je treba plačati prispevek skupnosti	273 milijonov
Ostanek predstavlja čisti dohodek	994 milijonov
Od čistega dohodka gre okraju in občini	50 milijonov
Od čistega dohodka za rezervne sklade	49 milijonov
Ostanek	895 milijonov

pripada podjetju za osebne dohodke in sklade. Osrednji DS je pri sprejemanju finančnega plana podjetja za leto 1961 odredil delitev ostanka čistega dohodka takole:

za osebne dohodke	695 milijonov
za sklade podjetja pa	200 milijonov
skupaj	895 milijonov

Omenjeni znesek osebnih dohodkov je predviden za celo letošnje leto s pogojem, da bo ustvarjena predvidena vrednost prodanih izdelkov in da se bodo tudi poslovni stroški gibali v okviru predvidenega zneska. Skupni osebni dohodki se lahko povečajo v primeru, če podjetje preseže plan proizvodnje oziroma prodaje in pa če zniža poslovne stroške. V obeh primerih bo podjetje ustvarilo večji čisti dohodek, od katerega bo lahko dobilo večji znesek za osebni dohodek in sklade. To se pravi, da na višino osebnih dohodkov vpliva:

- ekonomičnost poslovanja
- obseg proizvodnje
- znižanje proizvodnih stroškov
- kakovost proizvodnje.

Na ta način je torej odrejena višina osebnega dohodka za celo podjetje.

Vso delitev dohodka med družbo in podjetjem ugotavlja podjetje z letno, tromesečno in mesečno bilanco.

DELITEV OSEBNEGA DOHODKA NA EE

Delitev skupnih osebnih dohodkov na EE je bila opravljena na podlagi večih kriterijev.

1. Analitska ocena delovnih mest

Centralna analitska komisija je s pomočjo podkomisij, ki so bile odrejene za vsako EE, opravila popis in oceno dela na vseh delovnih mestih v pod-

jetju. Z analitsko oceno je bila opravljena kategorizacija del in postavljeni odnosi med posameznimi delovnimi mesti glede na naslednje skupine zahtev:

- a) strokovnost
- b) odgovornost
- c) napor
- d) pogoji dela.

2. Ovrednotenje delovnega mesta

Na podlagi analitske ocene delovnih mest so bila delovna mesta ovrednotena s točkami glede na stopnjo posameznih zahtev vsakega delovnega mesta. Pri točkovanju se komisija ni držala strogo splošnega jugoslovanskega sistema, temveč je bil dan večji poudarek na pogoje dela in specifičnost gumarske panoge.

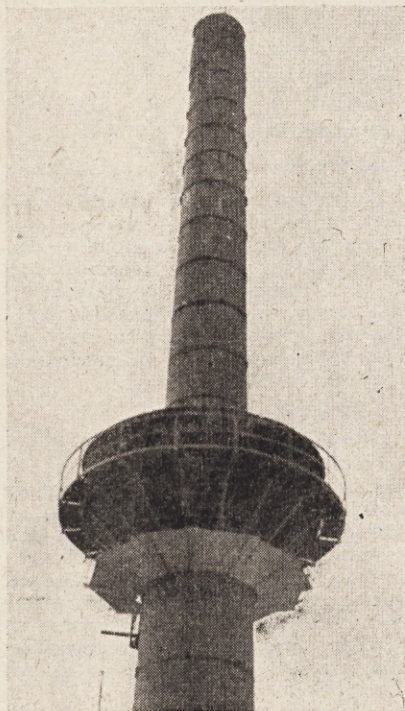
3. Plan delovne sile

Za vsako EE je bilo na podlagi letnega plana delovne sile odrejeno število ljudi za izpolnitev postavljenega proizvodnega in finančnega plana. V samem proizvodnem planu je bila upoštevana povprečna odsotnost prejšnjega leta in to za redne letne dopuste, bolezni in ostalo. Pri odrejanju višine zbira točk pa je bilo upoštevano za vsakega zaposlenega 203 ure mesečno, kajti povprečno 5 ur odpade na bolezni

Kakšen pa bo sedaj naš osebni dohodek?

nač 7 dni, ki ne grečo v breme osebnih dohodkov podjetja, temveč jih plačuje socialno zavarovanje.

Tudi naš tovarniški dimnik so preuredili in prepleskali njegove kovinske dele

4. Obračunske postavke

Sklep delavskega sveta podjetja je bil, da predstavljajo obračunske postavke, dve tretjini zasluzka, ena tretjina pa je giblivi del, ki je odvisen od uspeha posameznika, EE in podjetja. Vrednost točke in s tem tudi obračunska postavka delovnih mest po analitski oceni je bila izračunana na podlagi skupnih točk in dveh tretjin osebnih dohodkov po finančnem planu za leto 1961.

5. Dodatki

Na zbiru obračunskih postavk so dobile vse EE enak odstotek za giblivi del zasluzka in to 49,6 odstotka, dalje dodatek za nadurno in močno delo.

Dodatek za nočno delo je za vse podjetje enak in znaša 25 odstotkov, medtem ko je dodatek za nadurno delo priznan vsem EE po 75 odstotkov, višino pa odredjajo posamezni DS EE.

Na ta način je bila opravljena delitev predvidenega osebnega dohodka podjetja na posamezne EE. V pravilniku o delitvi osebnih dohodkov pa so postavljeni še posebni kriteriji, ki vplivajo na zvišanje oziroma znižanje osebnih dohodkov posamezne EE.

a) preseganje plana

Vsak odstotek preseganja osnovnega plana vpliva na povečanje osebnih dohodkov EE. Prav tako nedoseganje plana vpliva na znižanje osebnih dohodkov.

b) Zboljšanje kvalitete

Vsako zboljšanje ali poslabšanje normalne kvalitete izdelkov vpliva na višino osebnih dohodkov EE.

c) Znižanje poslovnih stroškov

Tudi vsako znižanje, in obratno, povečanje poslovnih stroškov vpliva na

višino osebnega dohodka.

Za te kriterije je priložena pravilniku o delitvi osebnega dohodka posebna tabela, kjer je dan močan poudarek vsem trem osnovam.

DELITEV OSEBNEGA DOHODKA V EE

Delitev ugotovljenega osebnega dohodka EE na posameznega zaposlenega pa opravi delavski svet EE s pravilnikom o delitvi osebnega dohodka. V tem pravilniku določi DS EE merila za delitev osebnega dohodka.

Ta pravilnik obsega:

1. besedni del

V besednem delu so splošna načela glede obračunskih postavk, akordov, cenikov del, nadomestil, načina obračuna.

2. delovna mesta in tarife delovnih mest

Delavski svet EE določi tarife, se pravi, točke za posamezno delovno mesto. Pri odredjanju točk se lahko poslužuje analitske ocene delovnih mest.

3. Merila za stimulacijo

Priloga pravilnika je akordni cenik ali cenik norm, ki so podlaga za izračun zasluzka posameznega člana kolektiva EE. Poleg tega določi DS EE še ostala merila, ki stimulirajo posameznika, kot so: kvalitete, prihranek na materialu, prihranek na režijskih stroških, dvig produktivnosti, znižanje zalog, zmanjšanje zastojev in slično.

4. Način formiranja rezervnega sklada osebnih dohodkov EE. Vsaka EE formira svoj rezervni sklad, iz katerega bo črpala osebne dohodke v času rednih dopustov, večjih zastojev itd.

Iz nalog DS EE glede delitve osebnega dohodka je razvidno, da prevzemajo EE in njihovi organi upravljanja v našem podjetju izključno pravico delitve zasluzka po objektivnih merilih med člane svojega kolektiva. S takimi praviciami bo delavsko samoupravljanje še bolj zaživelo in se bo vsak delavec res počutil kot upravljavec.

STEFAN GRUBER

Kranjska občina je praznovala

Prebivalci kranjske občine so 30. julija proslavljali svoj občinski praznik v okviru 20. obletnice ustaje jugoslovanskih narodov.

Ob tej priložnosti je skoraj petdeset tisoč ljudi z vse Gorenjske ter drugih krajev Slovenije prisostvovalo odkritju veličastnega spomenika na Trgu revolucije v Kranju.

Danes smo lahko upravičeno ponosni na vse, kar imamo, ta naš ponos in samozavest pa izbaja tudi iz spoznanja, da uresničujemo s svojim delom in prizadevanji veliko oporoko tistih, ki se jih ob teh praznikih s spoštovanjem spominjamo, saj so za to našo današnjo stvarnost darovali vse — svoja življenja.

Naši državljani zdaj že uživajo bogate sadove petnajstletnega dela in prizadevanj. Boriti se za človeka in skupnost, se pravi, neutrudljivo delati za povečanje proizvodnje in delovne storilnosti, za izboljšanje delovnih pogojev ter za nenehno rast življenjske ravni, kot sestavnega dela boljšega življenja vseh naših delovnih ljudi.

Tako so prebivalci kranjske občine proslavili svoj občinski praznik še z odpiranjem nove šole »Staneta Žagarja« na Planini, z novo kino dvorano in blagovnico ter novo pekarno.

S temi uspehi hkrati obnavljamo spomin na velike dni naše zgodovine, vsi ti uspehi pa so bili kronani tudi s prizadevanji slehernega člana našega delovnega kolektiva.

Odkritju spomenika revolucije je prisostvovalo več deset tisoč ljudi

DOPUST učinek NA DELOVNO SPOSOBNOST IN ZDRAVJE ČLOVEKA

Delavec v sedanjem forsiranem tempu zgradnje, s pogostim čezurnim delom močno izčrpava svoje telesne in duševne »rezerve«, se pravi izpodkopava svoje zdravje in sposobnost za delo. Skoraj ustaljena praksa je, da razne trenutne večje potrebe v proizvodnji rešujemo z čezurnim, (ali še slabše) z nedeljskim delom. Te »trenutne« potrebe pa so marsikje precej pogoste.

Če nekoliko analiziramo delovni učinek zaposlenih po posameznih urah, ugotavljamo:

1. Da je največji urni učinek v tretji, četrti in peti delovni uri; to je mogoče zato, ker se ni prišlo do utrujenosti organizma.

2. Da je urni učinek zlasti v osmi uri minimalen (do 3% največ) in da je v enajsti in dvanajsti uri samo 1%.

Ti podatki nam jasno povedo, koliko

človek zmore delati. To nam jasno narekuje ne samo polurni odmor med delom, ampak redni vsakodnevni počitek.

Če pa stvari pogledamo še z drugega zornega kota, ugotavljamo, da naši delavci, v kolikor že ne morajo delati čez csemurni delavnik v tovarni, skoraj vsi delajo v prostem času najrazličnejša dela. Da o materah z večjim številom otrok sploh ne govorimo.

Kaj se pri tem dogaja z našim telesom?

Dokler je človek mlad, zmore tudi povečan napor. Tudi njegov delovni učinek pri popoldanskem delu — če je vmes počival — ni tako nizek kot smo poprej omenili. Vendar pa se tu dogaja nekaj drugega. Z vsakodnevnim po-

čitkom, ki je močno skrajšan, ne dopuščamo našemu telesu, da nabere zadostnih moči za jutrišnje delo. Ti dnevni primanjkljaji energije počasi izčrpavajo naše telo.

Kaj moramo storiti?

Jasno, odpočiti se!!!

Letni plačani dopust, ki je našemu zaposlenemu človeku zagotovljen po zakonu, je velika pridobitev našega družbenega sistema. Marsikje delavci tega nimajo. Če pa ga že imajo, je to brezplačen dopust.

Če pomislimo na dejstvo, glede na pretirano delo, nam je jasno, da moramo izkoristiti letni dopust za oddih, za nabiranje novih moči, za nov polet pri delu.

Podatek o delovnem učinku oddelka »Velopnevmatikarne«, kjer so imeli kolektivni dopust, nam potrjuje to trditev.

Omenjeni odderek je imel junija meseca povprečen presežek 38,8%, julija pa so imeli kolektivni dopust. Po dopustu, (v delu julija in avgusta) pa je bil njihov povprečni presežek 47,5% ali za 9,5% večji kot junija.

To je grob podatek, ki pa marsikaj pove. Če bi podrobno in individualno analizirali, bi marsikaj ugotovili. Verjetno bi ugotovili tudi to, da je delovni učinek pri nekaterih padel. Zakaj, se vprašujete? Zato, ker so nepravilno izkoristili svoj dopust. Vrnili so se na delo z dopusta bolj utrujeni kot takrat, ko so odhajali na letni oddih.

Kako moramo preživeti dopust? Kam naj gremo, na morje ali v planine? Naj gremo pozimi, poleti, jeseni ali spomladi?

To so vprašanja, ki si jih marsikateri maš delavec zastavlja, ali pa jih zastavlja svojemu zdravniku. Recepta, ki bi odgovoril zadovoljivo na vsa vprašanja, ni! Tu pa moramo vedeti še nekaj drugega! Moramo si biti popolnoma na jasnem, čemu nam služi dopust in kaj od njega pričakujemo.

Dopust nas mora okrepiti. Na delo se moramo vrniti spočiti in sproščene-ga duha.

Če bomo imeli to pred očmi, nam verjetno ne bo tako težko odgovoriti na vprašanje: kdaj in kam naj gremo na dopust.

Navdušen smučar bo šel verjetno pozimi raje na smuko, kot poleti na morje. Za nervoznega človeka je primeren prijeten mir in sveži zrak v hribih, ne pa trušč in vročina na morju, od koder se bo vrnil zagrenjen in brez volje za delo. Morska klima s svojo povečano vlago deluje ubijajoče za zrahljan živčni sistem.

»Saj imamo v Kranju gorski zrak«, si marsikdo misli, »kaj bom hodil v hribe.« No, naj malo pomisli, da Kranj z vsem svojim truščem, s svojimi plini in vso industrijo, ni kaj prida kraj

XL Gorenjski sejem si je med drugim ogledal tudi podpredsednik Zveznega Izvršnega sveta Edvard Kardelj v spremstvu državnega sekretarja za blagovni promet dr. Marjana Breclja. — Na sliki: pri ogledu našega paviljona

za letni oddih. Izkoriščajte ugodnosti, ki jih ima naše podjetje: počitniški dom v Crikvenici in na Pokljuki. Naša dva domova sta velika prednost, ki jo imamo pred drugimi manjšimi kolektivi. Prav gotovo niso vse politične organizacije v tovarni pospeševale nakup teh domov le tako, zaradi lepšega, pač pa zato, da kolektivu nudijo čim boljše pogoje za letni dopust.

Se nekaj besed o tem, kaj naj delamo na dopustu?

Vedeti moramo, kako se lahko človek spočije. Poznamo tri načine, kako lahko to dosežemo. To so:

- a) pasivni počitek,
- b) aktivni počitek in
- c) spanje.

Na letnem dopustu prideta v poštev zlasti slednja dva: aktivni počitek in spanje. Pod aktivnim počivanjem razumemo, da človek, denimo, na morju plava, da v vodi igra razne igre, itd. Človek pozimi v hribih smuča. Skratka — moramo se gibati, vendar ne toliko, da se utrujamo, ampak toliko, da smo vedno vedri in zadovoljni, se pravi, toliko, dokler nam to prija.

Nekaj moramo imeti pred očmi. Dopust ni zato, da cele noči »prekrokamo«, ampak zato, da se naspimo.

Pasivni način počivanja je v tem, da mišicam našega telesa nekajkrat dnevno omogočimo sprostitev. To največkrat dosežemo z ležanjem na prostem zraku.

Na dopustu so zelo primerni krajši izleti, zlasti če se ljudje med seboj spoznajo. Koliko lepih spominov ima človek s takih izletov. Se dolgo potem se jih z veseljem spominja.

Naj za konec ponovno poudarim: Dopust nam pomaga, da se telesno in duševno spočijemo in nabereemo novih moči za delo.

dr. JAKA VADNJAL

Takole smo mnogi izmed nas uživali prelesti, ki jih nudi morje in vroče sonce ob Jadranu

Dopravilo nylonskih avtoplaščev

Pri višji temperaturi nastopa pri nylon-avtoplaščih skrčenje, in sicer se to pojavi že pod vulkanizacijsko temperaturo. Da bi se izognili temu nezaželenemu skrčenju karkase avtoplaščev, odzamejo pri proizvodnji takoj po vulkanizaciji plašče iz kalupa, jih montirajo na platišča in napolnijo z zrakom, nakar ostane plašč polnjen, dokler se ne ohladi na temperaturo pod 80° C.

Tehnična komisija vulkanizatorjev v Nemčiji priporoča, da se tudi pri popravilu nylon-plaščev postopa na enak način, t. j. da se plašč po ponovni vulkanizaciji montira na platišče, kjer se pod pritiskom 3 atm ohladi pod 80° C, tako da napetost med krono protektorja in karkaso počasi popusti. Da bi tudi pri večkratnem popravilu plaščev zagotovili pravilno delo, izjavlja komisija, da je tudi tak plašč treba označiti z »Nylon« ali »N« in to tik za dimenzijo plašča.

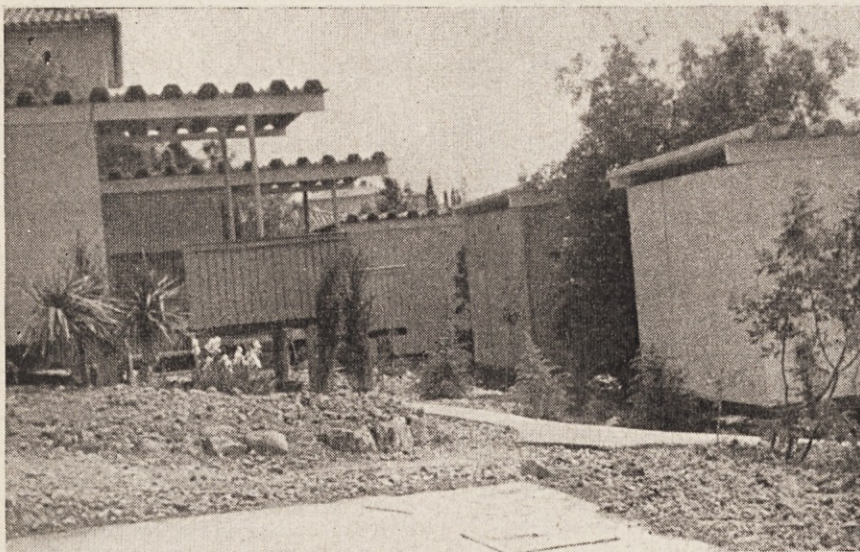
POZOR! • BRALCI! • POZOR!

V današnji številki smo objavili sestavek našega obratnega zdravnika dr. Jaka Vadnjala o dopustih in kako le-ti vplivajo na povečanje delovne storilnosti in zdravstvenega ter splošnega počutja delavcev oziroma članov našega delovnega kolektiva.

Ker je to eno izmed izredno pomembnih vprašanj naše proizvodnosti — saj je od nje odvisen naš gospodarski uspeh v naslednjih letih — se je uredništvo našega glasila odločilo razpisati anketo o tem, kako so naši delavci oziroma člani delovnega kolektiva preživeli letošnji oddih in kako je le-ta vplival na njihovo počutje, ko so spet pričeli z delom. Zdi se nam, da je zdaj ravno pravi čas, ko je sezona dopustov v glavnem že za nami. Marsikatera koristna pobuda pa bo lahko vodstvu našega kolektiva in sindikalni podružnici koristila pri nadaljnjem obravnavanju te problematike.

Vse dopise — uredništvo upa, da jih ne bo malo! — pošljite ali dostavite Slavici Pelzl, kadrovski oddelek obrata I.

Uredništvo

Počitniški dom v Crikvenici je zdaj ostal do prihodnjega leta spet prazen

Mi in naša komuna

OSEBNI DOHODKI IN PRODUKTIVNOST

V prvih štirih mesecih letošnjega leta je bilo gibanje osebnih dohodkov oziroma produktivnosti v podjetjih in gospodarskih organizacijah občine naslednje:

Dvanajst industrijskih podjetij je lastno delovno storilnost povečalo! Med temi je naše podjetje — »Sava« Kranj — med vodilnimi, saj se je produktivnost dvignila za 58,4 odstotka. Takoj za nami je Exoterm s 54,8 odstotka, »Roleta« s 40 odstotka, »Kovinar« s 35,6, »Gorenjski tisk« z 29,9, »IBI« s 15,7, Elektrarna »Sava« z 12,4, »Tiskarina« z 10,2, »Kranjske opekarne« z 9,9, »Planika« s 5,2, »Alka« iz Dupelj z 1,5 in »Inteks« z 0,2 odstotka.

Manjšo produktivnost kot lani pa so zabeležila v prvih mesecih letošnjega leta naslednja podjetja: »Iskra«, »Oljarica«, »Spik«, »LIP« in »Zvezda«.

Povprečje izplačanih osebnih dohodkov v lanskem letu so v letošnjih štirih mesecih prekoračila vsa podjetja, razen »Oljarice« iz Britofa, »Zvezde« in »Rolete«. Podjetja so povečala osebne dohodeke v skladu s povečanjem produktivnosti.

Manjši odstotek povprečno izplačanega osebnega dohodka kot v lanskem letu, in sicer za 15,9 odstotka, hkrati pa za 40 odstotkov večjo produktivnost, beležimo le pri podjetju »Role-

ta« v Kranju. Večji odstotek delovne storilnosti kot povečanja povprečno izplačanih osebnih dohodkov, pa so imela do aprila še podjetja »Exoterm«, »Sava«, »Kovinar« in »Gorenjski tisk«.

Na splošno lahko ugotovimo, da so industrijska podjetja v občini Kranj v prvi tretjini letošnjega leta zvišala delovno storilnost povprečno za 11,4 odstotka, povprečje osebnih dohodkov pa za 19,8 odstotka. Vsi ti rezultati so omenjeni v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta.

ZAPOSLENOST

Glede zaposlevanja nove delovne sile v industrijskih podjetjih kranjske komune lahko ugotovimo, da se je v prvih štirih mesecih letošnjega leta, v primerjavi z istim obdobjem lani, povečala za 1,8 odstotka. Največ novih delavcev so zaposlili pri »Exotermu«, in sicer za 31,7 odstotka, medtem ko je število zaposlenih pri »Kranjskih opekarneh« padlo za 17,6 odstotka.

Glede zaposlene delovne sile so v tem obdobju pod lanskim povprečjem še podjetja: Elektrarna »Sava«, »Zvezda«, »Roleta«, »Standard«, »Planika« in naše podjetje »Sava«. Ugotavljamo pa lahko torej, da je pod lanskim povprečjem število delovne sile v skoraj polovici industrijskih podjetij kranjske komune.

Ne tako, tovariši!

Čeprav je služba snažilke težavno delo, ni nič manj častno kot katerokoli drugo. Snažilke skrbijo, da so pisarniški prostori čisti in prezračeni, da v proizvodnih oddelkih ni umazanije.

Nekateri ljudje pa ne kažejo kdo ve koliko razumevanja do čistilk in njihovo delo zapostavljajo.

Dogodek, ki se je pripetil v našem obratu III na Vrhniki — pred dnevi — pa vsekakor ne meče najsvetlejšo luč na nekatere člane našega delovnega kolektiva. Čeprav je ta primer morebiti osamljen, pa vendarle kaže — vsaj pri nekaterih — odločno pomanjkanje srčne kulture in tovarštva.

Pripetilo se je tole:

Med odmorom se je skupina delavcev v moški garderobi pogovarjala. Prižgali so vsak svojo cigareto in sedli na robove umivalnikov. Beseda je dala besedo, cigarete pa so polagoma dogorevale. Nato je zletel prvi ogorek v umivalnik, potlej še drugi, tretji...

— Ne tako fantje! Saj imate za odmetavanje cigaretnih ogorkov vse polno pepelnikov! — je opozorila delavce čistilka, ki je prav tedaj snažila umazano tla v neposredni bližini.

— Tih bod, babal! Zakva te pa 'mamo! — ji je odbrusil kuštrav fant črni las in visoke postave.

Da bi postavil še piko na i, je krepko pljunil v umivalnik.

Nato so se zadovoljno zasmjali in odšli za stroje.

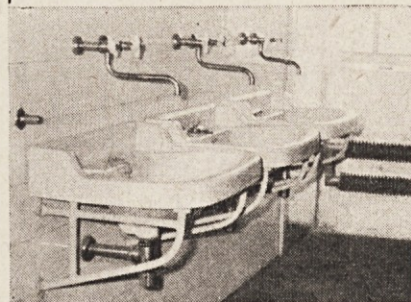
V garderobi je zavladala tišina. In čistilka je metla zdrknila iz rok. Stopila je k oknu in gledala za temi »junaki«. V ušesih pa ji je nenehno odzvanjal stavek: »Zakva te pa 'mamo!«

Temu dogodku pravzaprav ni potreben komentar!

Kaj menite, kaj bi bilo najprimerneje storiti s tistim kuštravim junakom? Morebiti bi bilo še najbolje, če bi ga prisilili, da bi še sam skušil, kako nevhvaležno je delo čistilke!

— Ne tako, tovariši!

ALOJZ ZALAR

Cisti umivalniki so ponos za vsako čistilko, za nas pa dokaz naše kulture

Letos več nesreč kot lani

Komisija higiensko-tehnične varnosti je imela v prvem polletju letošnjega leta pet posvetovanj, na katerih so člani komisije obravnavali vrsto perečih problemov higiensko-tehnične varnosti v podjetju. Komisija je obravnavala tudi pomankljivosti v obratu na Vrhniki ter o preureditvi oziroma popravilu internata Gumarske šole. Ugotovljeno je bilo, da je nujno vse pomankljivosti oziroma nepravilnosti na podlagi določenega načrta odpraviti.

Na predlog komisije HTV je upravni odbor podjetja odobril tudi predlog o razširitvi kuhinje v delavski restavraciji obrata II. na Gašteju. Kot vse kaže bo razširjena restavracija do septembra že gotova. Prav tako je bila odobrena gradnja pralnice, za katero je kompletna oprema že dobavljena. Le zakaj se k adaptaciji prostorov in ureditvi opreme še ni pristopilo?

Komisija je obravnavala tudi zdravju škodljiva delovna mesta. To pa zaradi tega, da bi predlagala dodelitev dodatnega dopusta. Opaziti pa je bilo, da je upravni odbor sprejel določene sklepe o dodatnih dopustih brez vednosti komisije higiensko-tehnične varnosti. Ta sklep je ustvaril določena nesorazmerja.

Na primer: v kurilnici obrata I. kurjači nimajo dodatnega dopusta, čeprav so njihovi delovni pogoji težji. Kurjačem v kurilnici obrata II. pa je upravni odbor določil dodatni dopust, čeprav imajo v primerjavi s prej omenjenimi lažje delovne pogoje, ker kurišča nalagajo mehansko.

Ob polletju so bile delavcem razdeljene nove zaščitne obleke, pač v skladu z določili inšpekcijskega pravilnika HTV. Toda opaziti je, da se razdeljena zaščitna sredstva v razdobju enega leta ne uporabljajo dovolj smotrno. Obstajajo primeri, ko si jih upravičenci celo prisvajajo ali pa jih zamenjujejo z že izrabljenimi. Zato bi bilo treba sprejeti nov razdelilnik o zaščitnih sredstvih, ki temelji na načelu, da zaščitna sredstva ne smejo biti materialna podpora zaposlenim.

NESREČE PRI DELU

V prvem polletju je bilo v našem podjetju 58 nesreč pri delu, ki pa so bile – k sreči – večinoma lažjega značaja. Težji primer delovne nesreče je bil le v valjarni I., kjer je delavcu zaradi nepravilnega uravnavanja blaga na navijalni napravi, stroj zlomil levo roko.

Ce naliziramo vse nezgode, lahko ugotovimo, da terja vsaka nezgoda povprečno 12 delovnih dni, medtem ko je vsaka nezgoda lansko leto terjala 15,5 delovnih dni. Kljub povprečnemu bolezenskem staležu zaradi posamezne nezgode pa hkrati ugotavljamo, da se je število nesreč v primerjavi z lanskim letom precej povečalo. V prvem polletju letošnjega leta smo imeli 8,6 nesreč na 100 zaposlenih, medtem ko je bilo lani le 7 nesreč na 100 zaposlenih.

Največ nesreč je bilo v obratu I., in sicer v oddelku pnevmatikarne. Pri vulkanizaciji veloplaščev je bilo sedem primerov opeklin. Tem opeklinam je

Drugi o nas

Ljubljanski dnevnik, 21. juli-

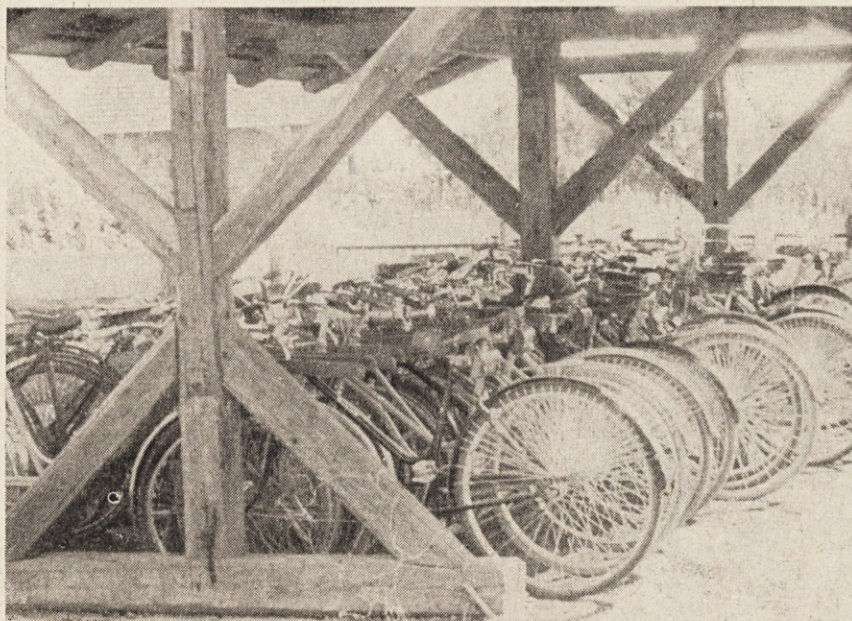
Kranjska tovarna »Sava« bo začela izvajati drugi del rekonstrukcije. Gre predvsem za tehnični del rekonstrukcije, ki bo zaključena leta 1965... V podjetju sodijo, da se bo proizvodnja dvignila za okoli sto odstotkov. Razveseljivo pa je, da se število zaposlenih v podjetju ne bo bistveno dvignilo.

V primerjavi z letom 1939, bo znašal indeks proizvodnje 1965. leta 1113. Tako velik porast proizvodnje bo posledica rekonstrukcije, velik delež pa bo pripadala tudi boljša organizacija dela in večja delovna storilnost.

Sicer pa pripravljajo v »Savi« vrsto novih izdelkov... Novost, ki bo gotovo razveselila številne kolesarje: začeli bodo z novo proizvodnjo plaščev za kolesa z žičnim jedrom. Letos pa bodo v kranjski »Savi« osvojili tudi proizvodnjo gum za mopede... Za ta novi proizvod so se odločili tudi zato, ker je na naših cestah vse več mopedov, ki so postali domala že naše ljudsko vozilo.

»Delavska Enotnost«, 29. julija:

Tovarna »Sava« iz Kranja v 1961 letu ni dosegla plana za 1,4 odst., ker še ni prejela strojev za proizvodnjo žične, velo in moped pnevmatike, kar so v načrtu predvidevali. Proizvodnja teh izdelkov bo stekla bržkone zadnje četrtletje in upajo, da bodo predvideni načrt dosegli; seveda, če bodo predvidene stroje tudi dobili.

Na Vrhniki se poskrbela tudi za primerno shrambo koles

bil vzrok naglica pri delu. V vseh teh primerih so se raztrgale ogrevne cevi in ponesrečenci so dobili opekline od brizga vroče vode. Delavci pa se večkrat na različne načine odrgnejo, tem odrgninam pa ne posvečajo prevelike pozornosti. Zaradi tega pride pozneje tudi do najrazličnejših zastrupitev.

Vse te poškodbe imajo v pretežni meri vzrok v neupoštevanju predpiscov našega pravilnika o higiensko-tehnični varnosti. Organi delovne inšpekcije zaradi tega, na predlog socialnega zavarovanja zahtevajo od podjetja odškodninski zahtevek, ki seveda bremeni osebnih dohodek. Vsi taki primeri naj bi na podlagi novega sistema o delitvi osebnih dohodkov, šli na rovaš ekonomskih enot in bi morali bremeniti sklad osebnih dohodkov tiste ekonomske enote, v okviru katere se je primer nesreče pripetil. Hkrati pa naj bi vse tiste delavce, ki se v prvem pol-

letju niso poškodovali, nagradili na podlagi nevarnostnih stopenj delovnih mest:

- I. stopnja - konfekcija veloplášev - 1000 din
- II. stopnja - vulkanizacija v kavlupih - 2000 din
- III. stopnja - transport, remont strojev - 3000 din
- IV. stopnja - delo na dvovaljih, vulkanizacija pnevmatik - 4000 din

Vodje ekonomskih enot in izmenski delavodje bi morali na svojem gibljevem delu plače še bolj občutiti težo posamezne nezgode. S takimi in podobnimi ukrepi bi delavce še bolj spodbudili k upoštevanju navodil v varnem delu.

Pri vseh lažje poškodovanih delavcih oziroma delavkah, bi morali komisijsko določevati rehabilitante, ki bi jih potlej zaposlili na že tako določenih lažjih delovnih mestih.

HIGIENA V PODJETJU

S ponovno ustanovitvijo higienske skupine ter z nastavitvijo vodje higienske skupine, se je čistoča v podjetju močno izboljšala. Posamezni oddelki, hodniki in dvorišča se redno čistijo in vsa mesnaga se sproti uničuje oziroma sežiga. Težave so le v obratu II., kjer še ni peči za sežiganje smeti. Vendar je upati, da bo tudi ta problem rešen, če bomo odkupili peč od »Kranjskih opekarn«.

Glede umivalnic, kopalnic in stranišč, pa moramo, žal ugotoviti naslednje: še vedno se namreč dogaja, da posamezniki odstranjujejo in si prisvajajo posamezne dele te opreme: ključavnice, pipe, tuše, itd. Da bi to preprečili, bi bilo nujno sprovesti v življenje že sprejeti sklep upravnega odbora o tem, da bi poškodovano opremo vračunali posameznim ekonomskim enotam.

POŽARNA VARNOST

V prvem polletju je bil v naši tovarni registriran le en požar oziroma zametek požara na podu rezervoarja za industrijsko vodo. Na pomoč so priskočili poklicni gasilci - požar je bil v krali zatrt - pod in izolacijo stolpa pa smo takoj obnovili. Nujno bi bilo zaposliti poklicnega gasilca, za kar pa obstajajo težave, ker nimamo možnosti, da bi mu nudili stanovanje.

Težave so tudi z vskladiščenjem raznih surovin - zlasti to velja za bencin - ki ga dobivamo v sodih, dasiravno je to prepovedano. Upravni odbor naj bi čimprej sprejel sklep, da se takoj odproda odpadna guma, ki leži za mizarско delavnico, kajti v primeru požara bi bil dostop do objektov nemogoč.

Vse te pomanjkljivosti so na dlani in bi jih bilo treba čimprej odpraviti. Tako pa bi tudi na področju higiensko-tehne varnosti dosegli občutno boljše uspehe.

Zaradi izredno velikega povpraševanja po ležalnih blazinah so delavke obrata III delale kar zunaj, ker je primanjkovalo prostora

Seznanjamo vas

Julij in avgust sta bila meseca glavne sezone dopustov. Velika večina članov našega delovnega kolektiva se je kopala ob morju ali pa je uživala sveži zrak v gorah. Zato je bila tudi dejavnost samoupravnih organov, v primerjavi z drugimi »delovnimi« meseci, nekoliko manjša. Kljub temu je

● upravni odbor na 15. redni seji, dne 1. julija obravnaval plačilni sistem v našem podjetju.

● Na 16. redni seji, ki je bila 8. julija, pa je upravni odbor razpravljaj o izpolnitvi proizvodnega načrta za mesec julij; razpravljaj je nadalje o poročilu o kakovosti za mesec april in maj ter reševal pismene vloge.

● 15. julija pa je upravni odbor na 17. redni seji vnovič obravnaval načela plačilnega sistema ter poslušal poročilo o disciplini v drugem tromesečju letošnjega leta.

● 18. redna seja upravnega odbora, ki je bila 27. julija, pa je bila posvečena poročilu o kontroli kakovosti za mesec junij. Člani upravnega odbora so na-

dalje obravnavali pravilnik o osebnih dohodkih, na koncu pa so reševali nekatere pismene vloge.

● Na 21. redni seji delavskega sveta 3. avgusta, so člani tega samoupravnega organa razpravljali in sklepali o pravilniku o delitvi čistega dohodka, o pravilniku o delitvi osebnega dohodka, o preimenovanju gumarskega instituta. Pod točko »razno« pa so obravnavali nekatere tekoče zadeve.

● 9. avgusta pa so člani upravnega odbora sklepali o predlogih tarifne komisije, o poročilu o strokovni ekskurziji kadrovsko-socialnega sektorja; poslušali so predloge o ureditvi problemov glede letnega oddiha ter reševali nekatere pismene vloge.

Tehnična klasifikacija naravnega kavčuka

Uvod

Pogosto se pri proizvajalcih v naši gumarski industriji pojavljajo težnje po klasifikaciji naravnega kavčuka, ki bi poleg normalne kvalitete podajala tudi predelovalne lastnosti kavčuka. Tako bi prihajal kavčuk na tržišče na tehnološki podlagi. Za proizvajalca bi takšna tehnična klasifikacija imela prednost v tem, da bi lahko nudil kavčuk v mnogo bolj enakomerni kvaliteti in obenem mogel dati predelovalcu — četudi samo omejeno — navodila za verjetno zadržanje surovine. — Poleg tega bi takšna klasifikacija vključevala pri vseh zainteresiranih proizvajalcih redno proizvodno kontrolo, na podlagi te pa bi prišlo do izboljšanja enakomernosti in kvalitete produkta.

Po znatnih začetnih težavah, katerih posledica je bila večkratna sprememba v klasifikacijski shemi, kar kaže na dobro presojo predelovalne industrije, so lahko postavili po daljših skrbnih preiskavah končno shemo, po kateri se že dela z uspehom nekaj let.

Razvoj tehnične klasifikacije

Tehnično klasificiran kavčuk ali kratko TK-kavčuk je lahko naravni kavčuk vsake mednarodne trgovske kvalitete, ki mu je proizvajalec dodatno ugotovil nekaj tehničnih lastnosti. Pri uvajanju tehnične klasifikacije v plantažno gospodarstvo so z ugotavljanjem dveh lastnosti ustvarili v celoti devet možnih različnih skupin.

Kot prva lastnost naj bi bilo vulkanizacijsko ponašanje preiskovanega kavčuka v standardni zmesi, ki jo podaja American Chemical Society (ACS-I zmes) in jo označuje s tremi barvami: rdeča za počasno, rumena za srednje hitro in modra za hitro vulkanizacijo. Za karakterizacijo ponašanja na dvovaljčniku je podana plastičnost (viskoznost), ki jo je treba ugotoviti s pomočjo Mooney-Scherviskometra, s tremi simboli: Andrejev križ za nizko plastičnost (nad 87° Mooney) krog za srednje vrednosti plastičnosti (med 87° in 73° Mooney) in horizontalna črta za mehek, plastičen kavčuk (nižji od 73° Mooney). S temi simboli so bili označeni zvitki kavčuka v barvi, ki je odgovarjala njegovi vulkanizacijski hitrosti, t. j. v rdeči za počasno, v rumeni za srednje hitro in v modri za hitro vulkanizacijo. Kot meja med vulkanizacijskimi razredi je veljala odgovarjajoča mejna vrednost modula pri 600-odstotni razteznosti.

Komaj dve leti po tej uvedbi so ugotovili, da klasifikacija sposobnosti predelave na osnovi Mooney-viskoznosti ni bila zanesljiva in da se Mooney-vrednosti med ladijskim transportom in skladiščenjem spreminjajo. Spoznali so, da je temu bila osnova količina in verjetno tudi sestava vodotop-

nih nekavčukastih sestavnih delov in tako so splošno pričeli opuščati ugotavljanje Mooney-viskoznosti in obdržali samo barvni krog kot končni simbol za TK-kavčuk, s čemer se je zmanjšalo število skupin na tri in tako se je sistem poenostavil.

Nekako eno leto pozneje so grobe meje med posameznimi razredi zaostrili tako, da so opredelili točneje tudi oni kavčuk, ki se je nahajal prej ravno na meji dveh razredov, da bi s tem onemogočili večji vir napake (Planters'

Bulletin, R. R. I. M. Št. 10, 1954). Ta kavčuk so prej — ne brez nevarnosti za predelovalca — lahko prišteli v napačno skupino. Z zoženjem mej za proizvajalce in razširjenjem mej za predelovalce so verjetnost napačne klasifikacije s tem še močneje zmanjšali.

Produkcija

Na osnovi teh modifikacij je bila po letu 1954 izvedena tehnična klasifikacija v deželah, ki gojijo kavčuk. Posamezne številke produkcije so zbrane v tabeli št. 1

Tabela 1. Proizvodnja TK-kavčuka 1959

Država	količina v dolгих tonah	% celokup. proizv.
Malaya	30.595,2	58,3
Vietnam / Kambodža	14.836,8	28,2
Indonezija	7.025,6	13,5
Skupno	52.457,6	100

Napram letu 1958 je produkcija v letu 1959 narasla za 1,8% in tudi za leto 1960 se pričakuje nadaljni porast.

Procentuelna porazdelitev na te tri vulkanizacijske razrede je vidna iz tabele 2.

Tabela 2. Porazdelitev TK-kavčuka na vulkanizacijske razrede

Država	rdeče	rumeno	modro
Malaya	6,4 %	76,8 %	16,8 %
Vietnam / Kambodža	3,0 %	21,3 %	75,7 %
Indonezija	41,7 %	49,7 %	8,6 %

Številke v tabeli 1 zajemajo le one količine, ki so bile dejansko s to oznako (TK-oznaka) eksportirane. Poleg tega imajo mnoge plantaže redno preiskave, ki služijo le v namene produkcijske kontrole, ne da bi produkt de-

klarirali kot TK-kavčuk.

Poraba TK-kavčuka se ceni v Združenih državah na cca 100 000 ton letno. Zanj kažejo večje interese predvsem majhni in srednji obrati.

Preiskave za ugotavljanje TK-oznake

Delo pri konfekciji tesnil izgleda silno preprosto. Toda v zmoti ste, kajti delavec mora poznati preko pet sto dimenzij!

se vrše v gumarskih inštitutih odgovarjajočih dežel ali pa v laboratorijskih večjih družbah. Da bi izključili eventualno zlorabo barvne oznake po nekorrektnih trgovcih, objavlja »Natural Rubber Bureau« vsako četrletje seznam vseh producentov TK-kačuka. Spočetka se je ta klasifikacija uporabljala samo pri prvokvalitetnem kavčuku, pozneje pa se je razširila tudi na manjvrednega, kar je bilo možno šele z uvedbo primernih metod embalaranja, ki so omogočile enakomerno porazdelitev na večje skupine.

Ugotavljanje vulkanizacijske hitrosti
Za ugotavljanje vulkanizacijskega

razreda se uporablja ACS-I zmes, za pripravo katere se strogo drže naslednje standardizirane mešalne sheme:

- 100 kavčuk
- 6 cinkov oksid
- 0,5 stearinska kislina
- 3,5 žveplo
- 0,5 merkaptobenzotiazol

Zmes se vulkanizira 40 minut pri 140° C. Razteznost standardiziranega poskusnega komada (Strain Test) se ugotavlja pri obremenitvi 5 kg po 1 minuti raztezanja. Za večino vrstnih testov se uporablja takoimenovani »Normaltest«, ki zahteva tri dni in odležanje zmesi med mešanjem, vulkani-

zacija in preizkušnjo po 24 ur. Preizkušnja in hranjenje vzorcev se vrši v kondicioniranem prostoru s temperaturo 21° C in 60 % relativne vlage. Viskoznost končne zmesi mora znašati 405 Mosney-stopinj. Odkloni se lahko s pomočjo naslednjega nomograma popravijo na normalno vrednost.

Ce nujno potrebujemo rezultate preiskave, se lahko poslužimo »Hitrega testa«, pri katerem lahko izpustimo vmesne čakalne čase in tako ga je možno izvesti v treh urah. Pri tem testu je vključen samo 1½ urni presledek med vulkanizacijo in preizkusom za ohladitev preizkusnih komadov.

Dobljene vrednosti razteznosti se nekoliko odklanjajo od normalnih vrednosti, obstoja pa linearno sorazmerje med rezultati hitrega in normalnega testa, ki omogoča korekturo. Mejne vrednosti razteznosti (ugotovljene s Strain-preizkusno napravo), ugotovljene za normalni in hitri test, so podane v tabeli 3.

Tabela 3. Mejne vrednosti razteznosti za vulkanizacijske razrede

TK-razred za producenta za proizvajalca		
	normalni test	
modro	55- 73	55- 79
rumeno	73- 85	67- 91
rdeče	85-103	79-103
	hitri test	
modro	54- 77	54- 85
rumeno	77- 93	70-101
rdeče	93-116	85-116

Praktična izvedba

Zaradi časovnih in finančnih vzrokov ni možno preizkusiti pri tako velikih količinah kavčuka vsak zvitik ali vsako pošiljko posebej. Zato se dela po statistični metodi, po kateri se kontrolni vzorci preizkušajo samo dva dni v tednu, s čemer se omogoča verjetnost napačne klasifikacije maksimalno 10%.

Da bi to statistično delo bilo sigurnejše je potrebna temeljita predhodna preizkušnja produktov vsake posamezne plantaže tako za ugotovitev srednje vrednosti kot tudi nihanja vulkanizacijske hitrosti. S pomočjo take orijentacijske preiskave se najprej ugotovi, če je dotična plantaža za proizvodnjo TK-kavčuka primerna in v kateri razred ta kavčuk spada. Pri tem predhodnem poskusu se odvzamejo vzorci v dveh zaporednih dneh od vsakega zvitka, nato sledi dvotedensko dnevno vzorčenje 10% prsto izbranih zvitkov, najmanjše število znaša dva zvitka. Plantaže z dnevno produkcijo manj kot 24 zvitkov vzamejo dva, dnevna produkcija med 25 in 34 zvitki zahteva tri vzorce, med 35 in 44 zvitki pa so potrebni 4 vzorci. Posledica poljubnega vzorčenja je, da ne more priti do nikakih zavestnih izbir zvitkov, predvidenih za odvzem vzorca. Tako ima vsak posamezen zvitik enako statistično vrednost vzorčenja.

Ce pokažejo rezultati predhodnega preizkusa nihanja izven skupinskih mej, potem se izvede predhodni poskus z istočasno izvedbo varnostnih ukrepov z namenom, da se zmanjša raznolikost snovi (mešanje lateksa z velikih površin, koaguliranje s kontroliranjem pH-vrednosti, standardizacija proizvodnih postopkov itd.) in poskus se nadaljuje. Cim dajejo ti rezultati klasifikacijo z zadostno sigurnostjo, se lahko zmanjša število odvzema vzorcev na 10% produkcije in na dva zaporedna dneva v tednu. Nato dobi plantaža dovoljenje, da sme označiti svoje zvitke z odgovarjajočim barvnim krogom. Pri evtl. prekoračenju dovoljene variabilnosti n. pr. med deževno dobo, se označevanje prekine, pozneje pa se normalno nadaljuje.

Enakomerna produkcija

Izkustvo je pokazalo, da je enakomernost produkcije možno doseči v

glavnem z mešanjem lateksa z velikih nasadov. Ravno je postal standarden postopek tudi uporaba Fixanola VR (ICI) za »spremembo nivoja«, t. j. za zvišanje vulkanizacijske hitrosti. Rdeči kavčuk, za katerim je zelo majhno povpraševanje, lahko z dodatkom Fixanola VR lateksu, premaknemo v rumeni razred, rumeni kavčuk pa ravno tako v modri razred. Ravno tako je mogoče izvesti obratni postopek znižanja vulkanizacijske hitrosti. Tako n. pr. lahko dodamo skimmkavčuku, ki se nahaja izven modrega razreda, malenkosten dodatek acetilsalicilne kisline, glioksala itd., s čemer dosežemo zgoraj omenjeni učinek, vendar dosedaj še ne poznamo uvedbe takih delovnih postopkov v praksi, kjer bi te spremembe imele večjo uporabo.

V krogih, ki imajo posla z naravnim kavčukom, so si na jasnem, da sedanje trgovsko označevanje z mnogimi med-

narodnimi tipi današnjim zahtevam več ne odgovarja in da je treba najti nove poti za označevanje kvalitete. To so izrazili več ali manj tudi na 3. mednarodni konferenci kvalitete in embalariranja gume v Singapuru v septembru leta 1960. Tedaj so se odločili, da prevzamejo v seznam tipov tudi specialne tipe kot zračno suhe in drugače konzervirane zvrsti kavčuka, skimmkavčuk, TK-kavčuk in SP-kavčuk.

Izvirna ideja porazdelitve naravnega kavčuka na osnovi vulkanizacijske hitrosti in plastičnosti se pričinja razvijati v smeri proizvodnje enotnega produkta. Predelovalci največ iščejo rumeni kavčuk, dosti manj modri kavčuk, najmanj pa rdeči. Zato je naloga proizvajalcev, da v bodoče po možnosti proizvedejo enakomeren kavčuk rumelega srednjega razreda.

ING. META DUHOVNIK

Izvedeli smo

● Kadrovsko-socialni sektor je s pomočjo socialnega delavca, obratnega zdravnika in drugih ugotavljal, koliko je v našem podjetju invalidskih delovnih mest, kjer bi lahko zaposlili delavce, ki so za običajna delovna mesta nezmožni. Na podlagi ugotovitev bo moč lažje spremljati in razporejati delovno silo.

● Sindikalna podružnica je vseskozi zasledovala priprave za novi pravilnik o razdeljevanju osebnega dohodka. Na eno izmed svojih sej je poklicala vse predsednike sindikalnih pododborov, šefe ekonomskih enot in izmenske delovodje, da bodo lahko lažje pravilno razlagali proizvajalcem načela, ki so pripeljala do sestavljanja pravilnika o osebnih dohodkih.

● Predsednik osrednjega delavskega sveta je minule dni sklical posebno sejo vseh predsednikov delavskih svetov ekonomskih enot, na kateri so razpravljali o razdeljevanju mese osebnih dohodkov po ekonomskih enotah. Na prvih sejah delavskih svetov ekonomskih enot pa bodo člani kolektiva razpravljali o razdeljevanju osebnih dohodkov ekonomskih enot in izdelali svoj lastni pravilnik.

● Vodstvo podjetja namerava organizirati seminar, ki bi trajal več mesecev, na katerem bi usposobili obratne knjigovodje, ki jih bodo ekonomske enote nujno potrebovale. Tisti izmed prijavljenih za ta seminar, ki ga bodo uspešno dokončali, bodo lahko zasedli to delovno mesto.

● Oddelek za izobraževanje kadrov je pravkar zaključil s

prvim delom seminarja za šefe ekonomskih enot in izmenske delovodje. Doslej so se seznanili z organizacijo podjetja, na drugem delu seminarja pa bodo poglobili organizacijo dela, planiranje, itd.

● Ugotovljeno je bilo, da je v prvih dneh meseca septembra v našem Počitniškem domu v Crikvenici nezasedenih še precejšnje število postelj.

Le zakaj tako?

● Junija meseca smo prejeli v našem podjetju 47 reklamacij, med katerimi je bilo 36 upravičenih, 11 pa neupravičenih. Ze v mesecu juliju pa je bilo v celoti 85 reklamacij.

● Upravni odbor je podaril tenrenski organizaciji ZB na Hujah v Kranju dva plašča za kolo, in sicer kot dobitek za srečolov.

● V drugem tromesečju letošnjega leta je bilo v podjetju 28 disciplinskih prekrškov, za katere so bile izrečene disciplinske kazni. Večina prekrškov je bilo lažjega značaja, kršitelji discipline pa so bili večinoma le enkrat kaznovani, medtem ko so bili večkrat kaznovani le štirje delavci. — V primerjavi s prvim tromesečjem letos se je število prekrškov na splošno znižalo: od 58 na 28. Zlasti to velja za neopravičene izostanke.

● Tovariš Mihael Jereb je za svoje štiridesetletno službovanje v našem podjetju dobil pismeno diplomu.

● Ko so na seji delavskega sveta glasovali o pravilniku o delitvi osebnih dohodkov, je 17 članov delavskega sveta glasovalo za, 3 pa so glasovali proti.

BOTROVALI SMO

● Sportni stadion v Kranju je gradila tudi brigada, ki so jo sestavljali mladinci kranjskih šol. Brigada je imela lepe delovne uspehe, pa tudi življenje v taborišču si je lepo organizirala. Tudi vreme je šlo mladincem na roko.

Brigadi je naš kolektiv podaril prapor, ki ga je razvil tovariš Franc Cestina. Mladincem je zaželel kar največ delovnih uspehov, kakor tudi pozneje pri učenju. Po razvitju prapora je bil zabavni program. Z vodstvom

Ob razvitju prapora v mladinski delovni brigadi

brigade pa so se tudi pogovorili o njihovih delovnih uspehih in o problemih, ki jih tarejo.

V brigadi so bili tudi nekateri mladinci iz našega kolektiva.

● Organizacija Zveze borcev naše tovarne je te dni botrovala kar dvema praporoma, in sicer: ob priliki krajevnega praznika v Naklem in Drulovki. Tamkajšnje organizacije ZB so zaprosile naš kolektiv za prapor.

V Naklem je bila proslava, na kateri je govoril prvoborec iz tega kraja. Sledil je program, v katerem so sodelovali tudi kranjski godbeniki in pevci iz Stražišča. Prapor je razvil tovariš Leskovec ter zlasti poudaril vlogo, ki so jo imeli tamkajšnji partizani, ki so bili hkrati člani našega kolektiva.

● 20. avgusta pa je bil naš kolektiv boter prapora, ki so ga razvili v Drulovki pri Kranju. Svečanost je oviralo slabo vreme. Tudi v Drulovki je razvil prapor član našega kolektiva, tovariš Leskovec.

»Prapor, ki ga poklanja delovni kolektiv tovarne »Sava«, naj bo vsem prebivalcem Orehka-Drulovke v ponos in vzpodbuda za nove zmage v naši socialistični domovini,« je dejal tovariš Leskovec.

Nova raztezna ogrevalna duša

Firma »Vulcan Equipment Co Ltd«, Toronto, je dala na trg novo raztezno ogrevalno dušo. Konstruirana je bila s posebnim namenom, da zmanjša stroške in poveča dobiček podjetja. Posebna lastnost te duše je konstrukcija v obliki črke U, ki omogoča raztezanje in lahko rokovanje, hkrati pa ji ta oblika tudi daljša življenjsko dobo.

Zlebiči po obodu omogočajo raztezanje duše po preseku na ta način, da se pri polnjenju z zrakom gube razpuste. Vložek iz nylon-korda po obodu omogoča prav tako raztezanje v tej smeri.

Stena duše je precej lažja in tako je olajšano vlaganje v plašč. Nima nobenih težkih trdih oblog na rami, ki lahko povzročajo zatrg in neenakomerno obrabo duše.

Po izjavi glavnega direktorja Vulcana so s to dušo rešili enega izmed glavnih problemov podjetja, rezultati v preizkusnih laboratorijih pa so pokazali lastnosti nad pričakovanji.

Vulcatube sestoji iz butila, obstojnega proti vročini in je okrepljena z močno tkaninsko oblogo iz nylona, ki jamči daljšo življenjsko dobo. Pri poskusnih vulkanizacijah se je izkazalo, da vulcatube izdrži približno 100 odstotkov več vulkanizacij kot dosedanje ogrevalne duše.

Naša tovarna je predala prapor organizaciji ZB v Naklem

● Krajevna organizacija ZB v Trbojah pa je konec avgusta odkrila spominsko ploščo nekdanjemu aktivistu Jerneju Bohincu, ki so ga belogardisti ubili 26. avgusta 1944. leta. Spominsko ploščo je odkril član našega kolektiva.

L. Z.

... ni priporočljivo zviševati pritisk plaščev nad 30 odstotkov. Pri kontroli zračnega pritiska ugotavljajo namreč vozači po daljših voznjah z visokimi povprečnimi hitrostmi in pri višjih letnih temperaturah, da se med vožnjo pritisk v gumah zviša. To dejstvo, ki predvsem ni znano manj izkušenim vozačem, lahko nastane zaradi zunanje temperature, slabe obstojnosti plaščev napram utrujanju in zaradi previsoke obremenitve. Po izjavi »Continental«, tega povišanega pritiska ne smemo regulirati z izpustom zraka. Preseganje normalnega pritiska v plašču za 30 odstotkov je vsekakor dopustno, ne da bi zaradi tega prišlo do škodljivih posledic. Pri močnejšem povečanju pritiska je priporočljiva krajša prekinitev vožnje, med katero se plašči ohladijo in se tako pritisk zraka spet zniža. Sem in tja se pojavljajo v različnih publikacijah mnenja, da zvišanje pritiska do 0,5 atm pri avtoplaščih za osebne avtomobile ni nevarno. To se ne ujema z izkušnjami industrije avtoplaščev, ki smatra pri tovrstnih plaščih 30-odstotni porast pritiska za kritično mejo. Pri predpisanim pritisku 1,2 atm, bi namreč zvišanje pritiska za 0,5 atm pomenilo že 42-odstotno zvišanje, kar bi lahko vsekakor povzročilo težave pri nadaljnji vožnji.

... se večina avtoplaščev porabi v Zapadni Nemčiji za opremo novih avtomobilov. Približno 70 odstotkov in le 30 odstotkov kot nadomestek za porabljene plašče. Tako je ugotovil predstavnik »Continental«-a. V ZDA je razmerje ravno nasprotno. Tam porabijo približno 30 odstotkov avtoplaščev za opremo novih avtomobilov in 70 odstotkov za zamenjavo le-teh po izrabi. Pri tovornih plaščih so v Nemčiji ugotovili razmerje 50:50, medtem ko jih v Ameriki prodajo 40 odstotkov za kompletiranje novih vozil in 60 odstotkov za zamenjavo po obrabi. Statistična služba ugotavlja, da je ta razlika v uporabi avtomobilskih gum odvisna od razmerja med številom avtomobilov in številom prebivalcev. Tako pride v Ameriki na 3 prebivalec en osebni avto, v Nemčiji pa na dvanajst prebivalcev. Iz tega sledi, da je v ZDA v uporabi več starih avtomobilov. Poleg tega pa bi lahko trdili, da je življenjska doba evropskih gum nekoliko daljša od ameriških, kar tudi delno vpliva na to razmerje.

... je sovjetski gumansko-tehnološki inštitut v Jaroslavu sintetiziral novo snov, imenovano »Resinoplast«, ki sestoji iz gume in plastične mase. Trdijo, da ima trdoto in izdržljivost plastične mase, a pri močnem pritisku je hkrati plastična. Pri uporabi v proizvodnji plaščev bo po izjavi omenjenega inštituta proizvodnja iz te snovi za polovico cenejša kot dosedanja, plašči pa bodo imeli praktično neomejeno izdržljivost.

30 LET POŽRTVOVALNEGA IN NESEBIČNEGA DELA GASILCEV V NAŠI TOVARNI

Leta 1930., pred tridesetimi leti, se je zbralo deset mladih mož in fantov ter ustanovilo gasilsko skupino v tovarni. Njen namen je bil čuvati tovarniške naprave in objekte pred požarom.

Takrat pa nismo našli dovolj razumevanja pri podjetniku, ki je bil tujec in dobro zavarovan. Če bi tovarna slučajno pogorela, je brzkone ne bi obnavljal, pač pa bi pobral visoko zavarovalnino in jo s tem dobičkom pobral čez mejo.

V skromnih okoliščinah so začeli: z nekaj cevmi, ki so jih priključili na hidrante v tovarni in izven nje in nekaj vodnimi minimaksi, katere so namestili po najbolj nevarnih mestih v podjetju. To je bilo vse, kar jim je takratni lastnik nudil. S požrtvovalnostjo ter disciplino so dosegli, da do požarov ni prišlo, ali pa so jih že v začetku pogasili.

Se danes je v podjetju nekaj takratnih pionirjev našega tovarniškega gasilstva: Miha Jereb, ki je bil šestnajst let nepretrgoma poveljnik, Janko Florjančič, Martin Bajželj, Stane Uranič, Blaž Jarc, Jože Golob, Anton Oman, Jože Marčovič in Anton Šmajd.

Takoj ob pričetku vojne je gasilska četa celih štirinajst dni čuvala tovarno in v tem času v tovarni tudi prenočevala. Ob prihodu okupatorja se je tedanja skupina razbila, ker se gasilci niso strinjali z okupatorjevimi metodami v gasilstvu. Kot zavedni delavci, so se kmalu povezali z osvobodilnim gibanjem. Veliko število gasilcev je sodelovalo tudi v NOB, nekaj pa je dalo svoja življenja v borbi ter zaporih in koncentracijskih taboriščih.

Po osvoboditvi se je tudi gasilstvo pri nas reorganiziralo. Dobilo je svoje nove predpise, našlo razumevanje pri oblasti in vodstvu podjetja, da si je lahko nabavilo vse potrebno moderno orodje za gašenje in preprečevanje požarov. Z zavestjo, da sedaj čuvajo svojo, ljudsko imovino, so pričeli z neutrudnim delom. S pridobivanjem novih mladih kadrov ter njihovo strokovno izobrazbo, so ustvarili v podjetju gasilsko enoto, ki ji je po izvežbanosti kos malokatera gasilska četa na Gorenskem.

Ne samo, da v podjetju, takem kot je naše, v vsem njegovem razvojnem letu ni prišlo do resnih požarov, ne le, da so vse manjše ognje brez tuje pomoči sami pogasili, temveč so kot čuvarji ljudske imovine pomagali pri gašenju tudi v bližnji okolici, nekaj požarov pa kot prvi na mestu sami pogasili. Zaradi tega je naša četa od organov ljudske oblasti tudi pohvaljena in nagrajena.

V nenehnem razvoju in usposabljanju ter stremljenju za čim večjo in popolnejšo varnost, so organizirali tečaje,

na katerih so naučili vse delavce podjetja ravnati z gasilskimi aparati na peno, tako da v številnih primerih ni bilo treba gasilcem niti posredovati, ker so ogenj pogasili delavci sami. Tako so v gasilstvo dejansko vključeni vsi delavci podjetja in le na ta način je varnost pri delu zagotovljena. Zeleti

Posebno skrb pa naše gasilstvo poseveča usposabljanju mladega kadra. Z nenehno progando, vežbanjem in učenjem, smo vključili v naše vrste precej mladincev in mladink, ki so vsestransko kos svojim nalogam in za vzgled drugim mladim gasilcem.

Ob trideseti obletnici ima naše društ-

Naši gasilci so v okviru društva, za ocenjevanje, nastopili kar z dvema desetinama

bi bilo, da bi vsi novi delavci v podjetju obiskovali tak tečaj, ker bi se seznanili z ravnanjem in ukrepanjem pri nenadnem izbruhu ognja na delovnem mestu in se naučili gašenja z gasilskimi aparati.

vo precejšnje število članov in članic, ki so vsi pripravljene ob vsakem času priskočiti na pomoč in žrtvovati vse svoje moči za očuvanje družbenega premoženja.

MIRKO BREZAR

Problemi mladine pred letno konferenco

Med nami je vedno več mladih

MED nami je vedno več mladih — — Ko pregledujemo delo naših mladinskih aktivov po oddelkih lahko ugotovimo, da ni takšno kot bi ga želeli. Opaziti je tudi zrahljano vez sodelovanja med aktivni, vodji aktivov itd. Mladinska organizacija bi morala spoznati, da je možno s sodelovanjem z organizacijami v podjetju mnogo več doseči. Če bi bilo sodelovanje tesnejše, bi bili brez dvoma uspehi še večji. Tako pa je sodelovanje z drugimi organizacijami le kampanjskega značaja, saj sodelujemo le ob praznikih, pred kakimi konferencami in izletji in to največkrat takrat, ko potrebujemo pomoč — moralno, zlasti pa materialno.

Na konferencah bi bilo nujno posvetiti več pozornosti vzgojnemu ideološkemu delu. Področje idejno vzgojne dejavnosti je tako pestro in obsežno, da bi lahko vzbudilo pozornost slehernega mladince. Jasno pa je, da je treba izbrati njim primerno obliko.

Zdi se, da pri tem delu napake tudi vodstvo mladinske organizacije, ker ne zna v celoti vzbuditi zanimanja med mladinci.

Zlasti pomembno vprašanje pa je: kaj naj dela mladina v prostem času?

Odgovora na to vprašanje ni težko najti. Mladinci naj se vključujejo v eno izmed oblik idejno vzgojnega dela!

Toda idejno vzgojno delo ni edino. Ta vrsta vzgoje ni edina, ki lahko zaposli mladino v prostem času. Obstaja še vrsta drugih, športnih, kulturnih dejavnosti, kjer mladina lahko sleherni trenutek najde torišče svojega dela.

Pred nami je letna konferenca naše mladinske organizacije. Mnogo je reči, o katerih bomo morali govoriti. Mnogo je proizvodnih problemov, ki tarejo naše mladince. Ker pa opažamo, da se zadnje čase v našem podjetju zaposluje čedalje več mladih ljudi, je nujno, da jim mladinska organizacija posveti vso pozornost.

A. Z.

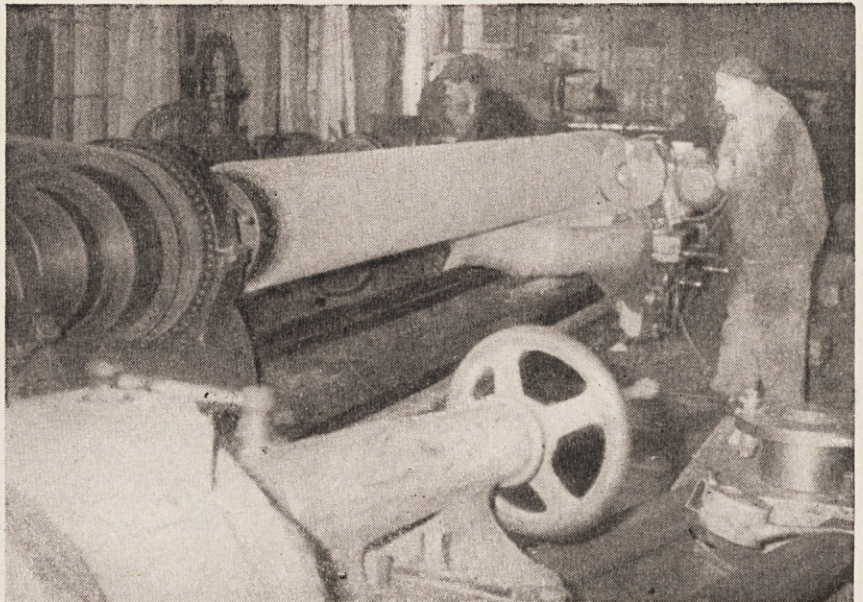
OGLASILI SO SE

Kaj vse izdelujemo v „prevleki valjev“

Naše podjetje je začelo oblagati razne predmete z gumo 1932. leta. To smo v začetku opravljali na zelo primitiven način, kajti delovna sila tako po številu, kot po strokovnosti temu še ni bila dorasla. Tudi delovni pogoji niso v celoti ustrezali.

Takrat je bila konfekcija še v sedanjih stiskarni, vulkanizacija pa pri termičnem kotlu. Ker še nismo imeli strožnice, smo morali valje brusiti pri obrtnikih.

V obrat II. smo se preselili 1956. leta. Tu nam je mnogo bolje, tako kar zadeva delovni prostor, pomembno pa je zlasti to, da so delovne faze povezane, kar omogoča hitrejše in lažje delo. Do današnjega dne se je število zaposlenih počelverilo. Med najstarejšimi de-

Brušenje valjev terja izurjenega delavca. Majhna napaka, in tudi do 4 metre dolgi valj gre lahko med odpadke. In kolikšna je škoda? No, to si lahko mislite...

PREBERITE TUDI TOLE...

ŠE DVOJE IZBOLJŠAV ZA BORCE IZ NOV

Razen že obravnavane nove pravice udeležencev NOB, upokojenih po določilu 1. točke 1. odstavka 73. člena ZPZ, do prejetja 50 odstotkov pokojnine v času zaposlitve s polnim rednim delovnim časom, je prinesla novela še dvoje izboljšav udeležencem NOB, pred 9. septembrom 1943, in sicer:

1. Zavarovalni razred, v katerega morajo biti ti udeleženci uvrščeni v vsakem primeru — kolikor seveda nimajo po splošnih predpisih pravice do višjega zavarovalnega razreda — je zdaj zvišan od X. na VIII. zavarovalni razred, kar pomeni od 1. januarja 1961 dalje povprečno pokojninsko osnovo 18.500 dinarjev.

2. Posebni dodatek udeležencem NOB pred 9. septembrom 1943, ki se je po določilu člena 265/a ZPZ izplačal do sedaj v višini razlike ali določenem odstotku — glede na leta udeležbe v NOB — razlike med rednim osebnim dohodkom udeleženca NOB in temeljno plačo X. plačilnega razreda po zakonu o javnih uslužbencih (do 1. januarja letos — 18.500 din), je sedaj enak razliki oziroma določenemu odstotku razlike med rednim osebnim dohodkom udeleženca NOB in povprečno pokojninsko osnovo VIII. zavarovalnega razreda, povečano za 20 odstotkov (t. j. 18.500 din + 3700 din je 22.200 din). Udeležencem NOB, ki se jim obračunava osebni dohodek po kompleksnem učinku, se vzame kot redni osebni dohodek, ki ga je dosegel udeleženec NOB v polletju pred tistim polletjem, za katero se določa posebni dodatek.

V tem, ko se novi zneski posebnega dodatka po novih predpisih odmerjajo na splošne od 1. januarja 1961 dalje, se mora odmeriti oziroma preračunati posebni dodatek tistim udeležencem NOB, ki se jim obračunava osebni dohodek po kompleksnem učinku, po prej obrazloženem načinu za nazaj, vse od 1. avgusta 1959 dalje.

lavec našega oddelka so Andrej Šifrer, Tine Svetel, Angela Marn in Jože Benedičič, ki so s svojim marljivim delom veliko pripomogli k izboljšanju kakovosti izdelkov, znanih danes že po vsej državi.

Največji kupec in potrošnik prevlečenih valjev je tekstilna industrija, nadalje papirna, usnjarska, grafična, ter industrija strojev z gumenimi valji.

Delovni postopek je zelo natančen in terja od delavca mnogo znanja, ki pa si ga pridobi šele z leti. Tudi najmanjše količine zraka povzročajo pri vulkanizaciji odvajanje med plastmi gume. Pri trdi gumi, ki vsebuje mnogo žvepla, pa tudi eksplozijo. Časi vulkanizacije so zelo različni, ker jih moramo prilagoditi velikosti posameznega valja.

Razen valjev in koles izdelujemo še razne vrste bandaž ter oblagamo vse vrste posod, centrifug, aluminijastih anod, ki morajo biti popolnoma zavarovane pred učinku žveplene ali kate-rekole druge kisline. Pri oblaganju posod je še zlasti potrebna povečana natančnost.

Dobavni rok za naše izdelke se je moral od dvomesečnega povečati na štiri mesece, kajti naročil je čedalje več. Oddelak »prevleka valjev« je med najrentabilnejšimi v podjetju, čeprav je najmanjši.

Zdi se, da temu oddelku posvečamo premalo pozornosti, kar se mi z ekonomskega stališča zdi nepravilno, saj stane valj za papirnico več kot 200.000 dinarjev, kolo za gradbeno dvigalo 60 tisoč dinarjev, da ne omenjam bandaž, prevlečenih kotlov za reaktorje, itd.

Oddelak »prevleka valjev« ima brez dvoma lepo prihodnost, ki je ne kaže podcenjevati. Prav bi bilo razmisliti o tem, da bi naredili poseben oddelak — primerne velikosti, z novimi stroji, ki bi olajšali nepotrebne napore delavcev; tako bi povečali kakovost in delovno storilnost, dobavne roke pa bi skrajšali, kar bi vsekakor ugodno vplivalo na naročnike! VLADO LAH

Sport Sport Sport

ODBOJKARJI-DRUGI

Za občinski praznik Senčurja je tamkajšnje društvo za telesno vzgojo priredilo odbojgarsko tekmovanje, katerega so se udeležili odbojkarji Senčurja, »Save« in mesta Kranja.

Tekmovanje je bilo na primerni ravni. Ekipe so igralle vsaka z vsako. — Predvsem se je odlikovala igra med

Z odbojgarskega tekmovanja v Senčurju

»Save« in ekipo mesta Kranja, ki so jo sestavljali dobri igralci. Rezultat se je glasil 3:2 v korist kranjske ekipe. Ekipa »Save« je dosegla drugo mesto in tako dokazala, da ima naše podjetje še dobre igralce, manjka pa jim le trening.

Naši odbojkarji trenirajo sami na travnatem igrišču, ki so ga uredili stanovalci našega bloka na Gašteju. Seveda ne igrajo le za razvedrilo, ampak tudi trenirajo in se tako pripravljajo na tekmovanja, ki jih prirejajo razna društva.

Kmalu bo prvenstvo za pokal Kranja. Tudi tu bi lahko dosegli lepe uspehe, če bi nekdo redno treniral naše odbojkarje, saj je odbojka lepa športna panoga. Upajmo, da bomo tudi pri nas našli nekoga, ki se bo zavzel za ta šport. L. Z.

ZAHVALA

Upravi, kot kolektivu tovarne »Sava«, se iskreno zahvaljujem za razumevanje in prejeto denarno pomoč.

Želim vam mnogo lepih uspehov pri izpolnjevanju nalog, ki ste si jih zadali v bodoče in čimvečji napredek v proizvodnji. JANEZ MACEK

USPEHI SE VRSTIJO

V našem kolektivu se posamezni člani udeležujejo v strelski družini tudi z malokalibrskim in vojaškim orožjem. Ko to berete, je republiško prvenstvo že za nami, državno prvenstvo pa bo še sredi septembra.

Junija meseca je bilo v kranjski občini tekmovanje za prehodni pokal »IVA SLAVCA-JOKLA«, in sicer z malokalibrsko puško. Naša strelska družina je veljala za favorita. Toda — držala se nas je smola. Našemu tekmovalcu se je namreč med tekmovalnjem pokvarila puška, čeprav je začel kar dobro. Toda poslednji ni šlo in ni šlo. Ker je streljal okoli devetih dopoldne, ko se svetloba najbolj menja, je bil prepričan, da mu le ona nagaja. Po tekmovalju pa smo ugotovili, da se mu je v cevi nabral svinec, ki je pokvaril uspeh. Pri tej vrsti orožja se to kaj rado pripeti.

Razlike v uspehih posameznih ekip so bile minimalne. Mi smo sicer dosegli le tretje mesto, čeravno smo računali na višjo uvrstitev.

Sredi julija je bilo občinsko prvenstvo z malokalibrskim orožjem. — Članska in mladinska ekipa sta nastopili okrnjeni zaradi dopustov — medtem ko ženske vrste nismo mogli pripeljati na start, ker so bile vaje neke dan dopustu.

Kljub temu so si člani priborili tret-

je mesto, mladinci pa so bili z dokaj slabim rezultatom — prvi. Opaziti je bilo, da druge strelske družine tarejo podobne nevšečnosti.

V okviru praznovanja dvajsete obletnice revolucije so strelci Črne gore priredili medrepubliško tekmovanje. — Udeležile so se ga vse republiške reprezentance in je bilo zategadelj to tekmovanje neke vrste neuradno državno prvenstvo.

V slovenski reprezentanci je sodeloval Franc Peternelj, član našega kolektiva. Z vojaško pištolo si je priboril prvo mesto. Strelci se upravnemu odboru — ki je Francu Peternelju odobril izredni plačani dopust — ob tej priložnosti najlepše zahvaljujemo.

Konec julija pa je bilo na Jesenicah okrajno prvenstvo. Udeležilo se ga je več naših članov. Med najbolj uspešnejšimi pa je bil zopet Franc Peternelj. S pištolami je pobral vsa tri prva mesta, za kar je prejel lepe praktične nagrade.

Za dlje časa pa nas je zapustil naš mladinec Vinko Peternelj, ki je odšel k vojakom. Pridno se je pripravil za republiško in državno prvenstvo, udeležiti pa se ni mogel niti okrajnega prvenstva, saj je prav tisti dan dobil poziv k vojakom. Zdaj je v Gospiču v Liki. Puška mu bržkone ne dela težav, saj je je bil vaje. S. K.

Tudi počitek je dal našim tabornikom novih moči za nadaljnjo pot

Tehnične zanimivosti

Taborniki v Titovih Užicah

NOVA PREIZKUSNA POSTAJA Z VODORAVNIM BOBNOM

Nacionalni biro za standarde je razvil novo preizkusno postajo za avtoplašče, katere rezultati se zelo dobro ujemajo s poskusi na praktični vožnji. Pri tem uporabljajo vodoravni boben s premerom 8,53 m, njegova notranja obloga pa je ista kot na cesti. Preizkušane plašče pritiskajo zračna peresa prav tako v vodoravni legi na notranji obod bobna. Obtočni čas se lahko povzpne preko 805 km, hitrost se lahko spremeni do 105 km/h. Hkrati se lahko preizkušajo avtoplašči različnih dimenzij od 6,70 do 11,00-20 pri različni obremenitvi in različnem pritisku. Z dviganjem in spuščanjem centralne naprave, na kateri so v visečem stanju pritrjeni plašči proti vrtečemu se bobnu, se lahko doseže pravi stik z njegovim obodom. Vsak plašč lahko teče neodvisno od drugega. Temperatura zraka v plaščih se meri s termoelementi, ki so napeljeni vanje skozi ventile. Na njih je montiran rotirajoč nastavek, ki omogoča, da se zračni tlak med obtokom meri in spreminja. Obraba se ugotavlja s tehtanjem plašča pred preizkušnjo in po njej.

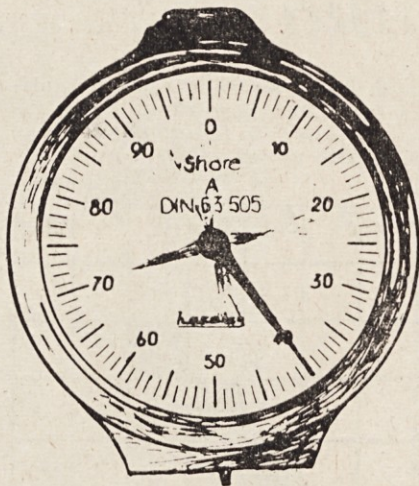
Na tej napravi so preizkusili tudi plašče z zvišano količino parafina v protektorju, kar naj bi znižalo koeficient trenja, v primerjavi z navadnimi plašči. Pokazalo se je, da imajo plašči z manjšim tornim koeficientom večje drsenje. Zato kažejo ti pri enakem drsenju manjšo obrabo kot plašči z večjim tornim koeficientom.

NOVI DUROMETER PO SHOREJU

Firma »Bareiss«, Oberdischingen (Württ.) je razvila nov durometer po Shoreju, ki se bistveno razlikuje od dosedanjih tipov.

Novi durometer ima okroglo polno skalo z natančnostjo 1° Sh. Zaradi dobro preštudirane konstrukcije je tre-

nje pri novem durometru popolnoma izključeno, kar omogoča še natančnejše odčitanje rezultatov.

Bareiss-durometer

Kljub veliki in pregledni skali so ostali tudi ti okrogli durometri priročni. Instrument tehta skupaj z usnjenim etujem samo 200 g, kar bodo gumarji vsekakor znali upoštevati.

SPREMEMBE POLIMERNE STRUKTURE NARAVNEGA KAVČUKA Z GAMA-ŽARKI

Raziskovalna skupina ameriške firme »Goodyear« poroča, da se lahko na molekularno zgradbo naravnega kavčuka v plantažno svežem stanju vpliva z obsevanjem in se ga tako prilagodi na široko območje uporabe, kar je v zvezi tudi z njegovo tehnično ocenitvijo.

S spreminjanjem doze obsevanja se lahko molekularna struktura lateksa poljubno spreminja. V laboratorijih

Naši taborniki so se udeležili na povabilo Zveze tabornikov Slovenije, osrednje proslave 20. obletnice revolucije, ki je bila v Titovem Užicu.

Dvajset tabornikov taborniške organizacije iz našega podjetja se je priključilo slovenski brigadi, katere komandant je bil naš Peter Zonta.

Ze teden dni pred proslavo so se odpravili z vlakom, nakar so šli peš do Užic, kjer je bil osrednji tabor. Med potjo so obiskali razne partizanske kraje, obiskali pa so tudi matere nekaterih narodnih herojev; pred spomenike padlih pa so polagali vence in šopke cvetja.

V Titovem Užicu so bili kar deset dni. Tabor so obiskali mnogi ugledni državni in politični delavci, z obiskom pa jih je počastil tudi predsednik republike TITO.

Med bivanjem v Srbiji so navezali tesne stike s taborniki Bosne in Hercegovine ter Makedonije. Preden so odšli pa so si ogledali še vse znamenitosti Titovih Užic in okolice ter tovarno vagonov v Kraljevu.

Vrnili so se sveži in čili ter polni prelepih vtisov.

L. Z.

»Goodyear« so pravzaprav opravili poskuse na konserviranih koncentriranih lateksa, vendar lahko sklepamo, da bi tudi obsevanje svežega kavčuka vodilo do istih rezultatov. Tako bi dovolili plantažam, da bi surovi kavčuk obsevali ustrezno njegovemu kasnejšemu namenu.

Raziskovalna skupina je uporabljala pri teh poskusih gama-žarke, ki jih je oddajal kobalt 60 v dozah od 1 do 20 megarentgenov.

Rezultati kažejo, da je obsevanje lateksa na plantažah z radioaktivnimi izotopi lahko izvedljivo.

Pri tem so odkrili raziskovalci še to-le:

1. Obsevanje lateksa z gama-žarko je učinkovita in ekonomična metoda za spremembo stopnje polimerizacije naravnega kavčuka. S tem lahko prilagodijo kavčuk njegovi tehnično-ekonomski predelavi. Obsevanje namreč povzroči nastanek prečnih vezi v polimeru, ki vodijo do večjega modula elastičnosti in večje jakosti. Čim močnejša je doza obsevanja, tem bolj žilav postane kavčuk.

2. Penasta guma, izdelana iz obsevanega lateksa, ima večjo sposobnost stiskanja pri večji jakosti snovi, tako da se na isti volumen penaste blazine porabi manj gume. Tudi tu je izboljšanje proporcionalno dozi obsevanja.

3. Razne primesi k naravnemu lateksu kot metilmetakrilat in visokopolimerni stirenlateks, še zboljšajo lastnosti penaste gume, če jih pred obsevanjem dodajo naravnemu lateksu.

Prišli so in odšli...

Je pač tako... Ljudje prihajajo v podjetje in odhajajo iz njega. Tistim, ki nas zapuščajo, želimo na novih delovnih mestih mnogo delovnih uspehov in dobrega počutja, še bolj pa to želimo vsem tistim, ki so postali člani našega delovnega kolektiva.

V času od 1. julija do 15. avgusta 1961 se je na novo zaposlilo 23 delavcev in 8 uslužbencev, in sicer:

Franc Zabkar, Janez Lobe, Jože Černilec, Ivica Soletič, Stane Mravlja, Franc Balanč, Stanislava Trobec, Marija Sirknik, Justina Bitenc, Peter Fende, Jože Kozjek, Matevž Hribar, Jože Hudobivnik, Janez Jauh, Anton Križaj, Ciril Zupan, Stojan Rudolf, Pavel Miklavčič, Albin Florjančič, Franc Merhar, Jože Sinkovič, Jože Križnar,

Janko Solar, Franc Sinko, Henrik Weisseisen, Lado Kalan, Stane Knez, Anton Rebolj, Ludvik Cebolj, Ljuba Škerjanc in Franc Pajntar.

Medtem pa je podjetje zapustilo 12 delavcev in uslužbencev:

Bogdan Kozina, Volbenk Logar, Milan Sivka, Kati Langerholc, Milka Resnik, Vinko Peternelj, Anton Florjančič, Vinko Kuralt, Milena Muzik, Jože Hudobivnik, Franc Smolej in Jože Sorčan.

Križanka

Vodoravno: 1. starogrška pastirska pesnitev, 7. pripadnik zahodnoevropskega plemena v srednjem veku, 13. nečastnost, 15. povelje, 16. cerkveni

poglar, 17. slaven, 19. začetnici imena in priimka zagrebskega pevca zabavne glasbe, 20. Ober, 21. področje, 22. srbsko moško ime, 23. otroški vr-

tec, 24. ptica pevka, 25. ni nedolžen, 26. samoglasnik in soglasnik, 27. začetnici priimka in imena našega zmagovalca ljubelskih dirk, 28. resnično, 29. tatvina, 30. mesto ob Nilu, 33. mesto v Italiji, znano po lepem marmorju, 35. opresni kruh, 37. vrsta miši, 38. naslov ruskega romana, tudi simbol za lenuha, 40. japonsko pristanišče, 42. prijem, 43. dvoje, 45. začetnici priimka in imena hrvatskega pesnika in pisatelja, 46. dva enaka soglasnika, 48. konec, 49. partizanski kraj v Hercegovini, 51. oče, 52. ameriško moško ime, 53. leta 1947 umrli nemški pisatelj (Hans), 54. slovenski orodni telovadec, 55. začetnici imena in priimka slovenske pisateljice zgodovinskih romanov, 56. slikarska priprava za mešanje barv, 57. spojke, 58. mesto na Koroškem, 60. igra z žogo, 62. naglas, 63. glasbeni instrument.

1	2	3	4	5	6		7	8	9	10	11	12
13					14		15					
16					17	18					19	
20					21						22	
23				24						25		
26			27			28			29			
	30	31			32		33		34			
		35				36		37				
	38						39		40			41
42					43		44		45		46	47
48					49			50			51	
52				53						54		
55			56						57			
58		59					60	61				
62								63				

Navpično: 1. bikoborec, 2. mala krava, 3. kopališče v Dubrovniku, 4. arabsko moško ime, 5. naša nestrupena kača, 6. arabski žrebec, 7. pripravnik v samostanu, 8. mesto v Dalmaciji, 9. vojna (srbsko), 10. dva soglasnika, 11. seštevanje, 12. priroda, 14. abesinski vojak, 15. biciklist, 18. strah divjačine, 21. staroslovansko pivo, 22. najvišji vrh v Malem Kavkazu (5156 m), 24. smučarska disciplina, 25. mesto na Poljskem, 27. rimski senator, 29. upognjenost, 31. bližnji, prijatelj, 32. zaimsek, 34. termin, 36. delavec v železarni, 38. opravilo, 39. najvišja zmaga pri taroku, 41. jesenski mesec, 42. del okna, 44. policaj, 47. stranica trikotnika, 49. vrsta plesa, 50. dalmatinski vzklik, 51. vonj, okus, 53. rimski bog narave, 54. pripadnik evropskega naroda, 56. ameriški pisatelj (Edgar Allan), 57. smuči, 59. dva samoglasnika, 61. samoglasnik in soglasnik.

Rešitev ugank iz prejšnje številke:

Zlogovnica

Iz zlogov: a, ba, ba, brez, ca, ce, čim, gla, glo, ja, ja, je, ka, kar, ko, kisi, lje, lo, lo, me, ni, ni, nje, nost, pa, pre, pro, ra, sklad, svet, ta, tej, ti, tr, tra, ve, vi, vi, vid, za, zem – sestavi besede: 1. okrasna cvetlica (7, 1, 3, 5); 2. Verdijeva opera (5, 7, 3, 8); 3. dodatek k jedi (6, 3, 4, 5); 4. somernost (7, 3, 1, 8); 5. sij (5, 6, 4, 3); 6. zatišje (9, 5, 3, 1); 7. nevsječnost (1, 3, 4, 10); 8. pogorje v CSR (3, 1, 5, 6); 9. enota za merjenje toplote (2, 8, 1, 4); 10. geografska karta (1, 3, 8, 4); 11. rod vojske (3, 7, 4, 6); 12. grški bog ognja (5, 4, 7).

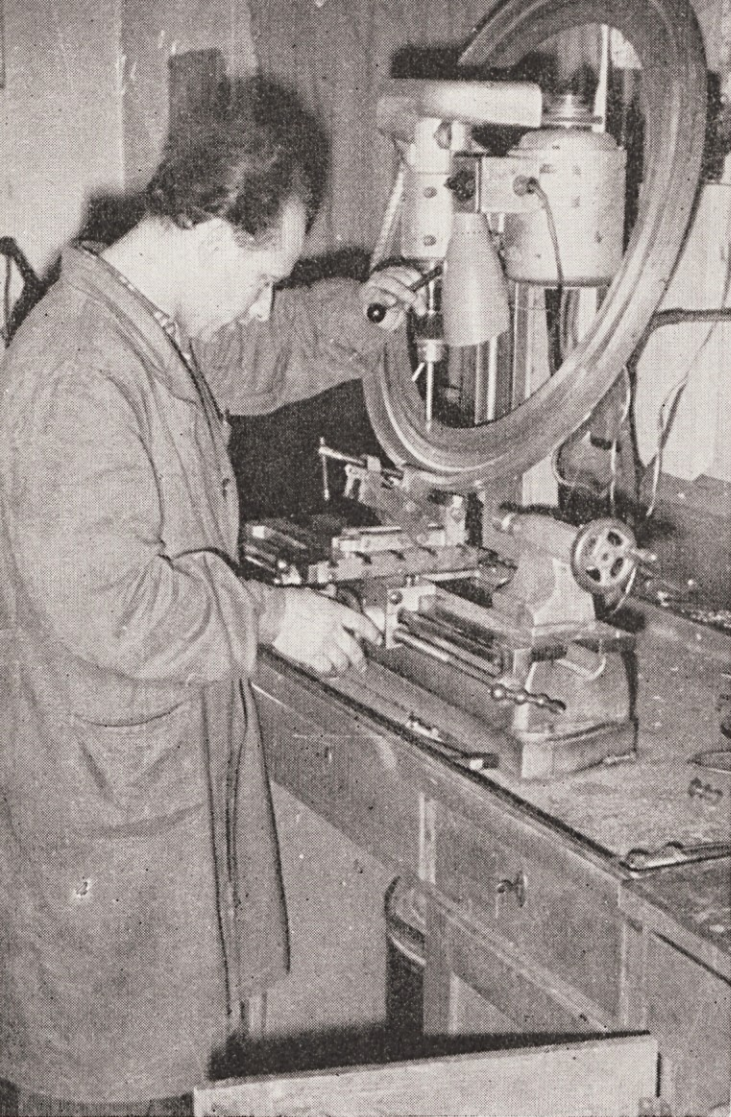
Iz dobljenih besed vzemi črke, ki jih povedo številke v oklepju in jih vpiši v rubrike 1–4. Brane navpično navzdol dajo neko misel.

	1	2	3	4
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				

1. Križanka: Vodoravno: 1. lopate, 7. Toledo, 13. izotop, 14. epitaf, 15. Milan, 16. knez, 17. me, 18. oris, 19. Aral, 20. dar, 21. Nin, 22. Klek, 23. pest, 24. esejist, 26. Berta, 27. Zelengora, 29. obist, 31. Irkutsk, 34. gajl, 35. očka, 36. ilo, 37. rja, 38. Kwai, 39. vzor, 40. ar, 41. Iler, 42. čtivo, 43. Dandin, 45. Dairen, 46. Amiens, 47. hosana.

2. Kam na dopust? Ig, Una, Rab, Jana, Cer, Avala, Ems, Omiš, Kot, Col, Peč, Ankara, Niš, Log, Vis, Ika, Konjic, Koren – Crikvenica, Plokljuka.

3. Mala križanka: Vodoravno: 1. bakula, 6. sestop, 12. Rtanj, 13. r, 14. srezi, 15. lira, 16. gol, 18. Hvar, 19. Ela, 20. Takač, 22. tra, 23. ta, 24. ramazan, 26. et, i, 27. rokavičar, i, 29. pedal, 30. maska.

Preciznost – je tudi del uspešnega dela...

Glasilo delovnega kolektiva Tovarne gumijevih izdelkov »SAVA« Kranj – Izdajatelj: Uprava podjetja – Ureja uredniški odbor: Štefan Gruber, Franc Rozman, Vladimir Lah, ing. Cvetka Maksin, Franc Celestina, Mirko Brezar, Miran Rižner, Jožica Kerstein, Anton Naglič, Alojz Zalar, ing. Meta Duhovnik, Marko Štuhec – Glavni urednik: Iztok Ausec – Glasilo izhaja vsak drugi mesec – Tisk in klišaji: Časopisno podjetje »Gorenjski tisk« v Kranju

Na starih transportnih trakovih je bilo delo težavnejše kot zdaj, ko imamo nove...

